

Sosyal Ağ Sitelerindeki Bilgilerin Güvenilirliği: Lisans-Yüksek Lisans ve Günlük-Akademik Karşılaştırmaları*

The Information Reliability on Social Networking Sites: Comparisons between Undergrad & Grad and between Everyday & Academic Information Grad-Undergrad & Everyday-Academic

Halil ŞENTÜRK**, Emine ŞENDURUR***

Öz: Sosyal Ağ Siteleri (SAS), son yıllarda oldukça popüler hale gelmiş ve özellikle iletişim ve haberleşmede ilk akla gelen kaynaklar olmaya başlamıştır. İnternet alt yapısındaki gelişmeler ve mobil cihazlardaki zengin teknolojiler her geçen gün SAS'nin kullanıcı sayısını artırmaktadır. Bu derece yaygın olan bu bilgi kaynaklarındaki bilgiler kontrolsüz yayıldığı için bilgilerin güvenilirlikleriyle ilgili bir takım problemler akla gelmektedir. Bu çalışmanın amacı, sosyal ağ sitelerinde karşılaşılan günlük ve akademik bilgilerin güvenilirliğine dair kullanıcıların ne gibi ölçütleri olduğunu tespit etmektir. Çalışmanın ikincil amacı ise bu ölçütlerin yüksek lisans ve lisans düzeyinde nasıl farklılaştığını anlamaktır. Bu durum çalışmasındaki katılımcılar Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü'ndeki yüksek lisans (N=11) ve lisans (N=11) öğrencileridir. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşmeler şeklinde ve gönüllük esas alınarak toplanmıştır. Nitel analizler sonucunda çıkan ölçütlerin büyük bir kısmı, literatürde yer alan bilgi güvenilirliğiyle ilgilidir. Bunların yanında literatürde yer almayan yeni ana ve alt ölçütler de ortaya çıkmıştır. Kullanıcılar tarafından, sosyal ağ sitelerindeki günlük ve akademik bilgilere erişimde dikkate alınan otorite, güncellik, nesnellik, tutarlılık, resmi kaynaklar, orijinal kaynaklar ve çoğunluk gibi güvenilirlik ölçütlerine ulaşılmış ve değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal ağ sitesi, bilgi güvenilirliği

Abstract: Online social networking sites (SNS) have become very popular as well as being one of the main information sources especially for the communication. The improvements of the Internet tools and enhanced technologies on mobile devices lead to an increase on the number of users of SNS. The uncontrolled information on SNS spreads out quickly, and thus it leads to some problems about reliability of the information. The main purpose of this study is to investigate the reliability criteria of students when they experience with daily and academic information on SNS. The second purpose of the study is to point out how the reliability criteria of undergraduate and graduate students differed from each other. The participants of this case study are 11 last year undergraduate students and 11 graduate students from the department of Computer Education and Instructional Technologies. Data were collected via semi-structured interviews with volunteers from both graduate and undergraduate program. The criteria that are found via qualitative analysis are mainly related to the information reliability on existing literature. In addition to these common reliability criteria, new main and sub reliability criteria were found. In this study, reliability criteria of users, namely consistency, authority, topicality, objectivity, official sources, original sources and majority (popularity), were found and discussed.

Keywords: Social networking sites, information reliability

Giriş

Teknoloji geliştikçe, insanlar bilgiye daha kolay ve daha hızlı ulaşmaya başlamışlardır. Teknolojinin ilerlemesi ve haberleşme kanallarının artması ile bilgi çok hızlı ve kolay iletilir

*Bu çalışma, Halil ŞENTÜRK'ün Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde Yrd.Doç.Dr. Emine ŞENDURUR danışmanlığında tamamladığı yüksek lisans tez çalışması kapsamında yapılmıştır.

**Bilişim Teknolojileri Öğretmeni, MEB, Bingöl-Türkiye, e-posta: halilsenturk411@gmail.com

***Yrd. Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Samsun-Türkiye, e-posta: eminesendurur@gmail.com

hale gelmiştir (Güven, 2014). Kullanıcıların İnternet üzerinden bilgiye ulaşırken bilgi güvenilirliğini nasıl sağladıkları alanyazında var olan çalışmalarda araştırılmıştır (Ör. Kurbanoglu, 2002); fakat özellikle sosyal ağlardaki günlük ve akademik bilgilerin güvenilirliğinin nasıl sağlandığı üzerine pek fazla araştırma bulunmamaktadır. Bu çalışmanın amacı, sosyal ağ sitelerindeki günlük ve akademik bilgilerin güvenilirliğinin hangi ölçütlere göre sağlandığını araştırmaktır. İnternetteki bilgilere ulaşırken dikkate alınan güvenilirlik ölçütleri alanyazında araştırılmış, sosyal ağ sitelerindeki günlük ve akademik bilgilere erişirken kullanıcıların hangi güvenilirlik ölçütlerini dikkate aldıkları konusunda kullanıcılar ile görüşmeler yapılmış ve elde edilen güvenilirlik ölçütleri kategorize edilerek bilgiye erişimde kullanılacak temel ve ortak güvenilirlik ölçütleri oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu çalışmada, SAS'lardaki günlük ve akademik bilgilerin güvenilirlik ölçütlerinin lisans ve yüksek lisans öğrencilerine göre nasıl farklılaştığı da araştırılmıştır.

Sosyal Medya ve Sosyal Ağ Kavramı

Sosyal medya ve sosyal ağlar günlük kullanım dilinde sıklıkla karıştırılmakta ve aynı şeyler olduğu sanılmasına rağmen aralarındaki farkı göstermek amacıyla yapılan çalışmalarda birtakım tanımlar bulunmaktadır. Sosyal medya, kişilerin interneti kullanarak birbirleriyle oluşturdukları bütün konuşmalar ve yaptıkları her türlü paylaşımlar iken sosyal ağlar ise kullanıcıların kendi veya belirli bir çevrede oluşturdukları içeriklerin paylaşılmasına ve iletişim kurulmasına olanak sağlayan web siteleridir (Akar, 2010). Sosyal medya, internetteki gelişmiş teknolojik araçlar üzerinde kurulan ve sosyal etkileşimi, topluluk oluşumunu, işbirliği projelerini gerçekleştirmeyi amaçlayan ortamlar olarak tanımlanmaktadır (Akım, 2016).

Sosyal ağlar, ortak bir amaç doğrultusunda düşünce paylaşımı ve etkileşimini kolaylaştırmak için internet üzerinden oluşturulan topluluklardır (Tonta, 2009). Sosyal ağ siteleri de millet, etnik, yaş ve eğitim seviyesi gözetmeksizin bütün insanlara hizmet etmektedir (Ellison, 2007). Sosyal Ağ Sitesi (SAS), kullanıcılarına; kendilerini tanıtmak, sosyal bir ortam kurma (Ellison, Steinfield ve Lampe, 2007), oluşturdukları içeriği (fotoğraf, video, blog vb.) paylaşma (Kim, Sin, ve Yoo-Lee, 2013), kişisel bilgilerini içeren profil sayfası oluşturma ve yeni arkadaşlıklar keşfetme olanakları sunmaktadır.

Sosyal Ağ Sitelerinin Tarihi

Bulduğumuz yüzyılın en büyük ve en önemli teknolojik araçlarından bir tanesi olarak görebileceğimiz internet; insanoğlunun yaşamını kolaylaştırmış ve sunduğu bilgiye erişim kolaylığı sayesinde birçok yeni keşiflerin de yapılabilmesine olanak sağlamıştır. Bu gelişime, sosyal ağlar kapsamında baktığımızda; 1994 yılında oldukça popüler olan Geocities kurulmuştur; burada kullanıcılar kendileri oluşturdukları içerikleri 6 adet şehre göre paylaşabilmislerdir. 1997'de ise ilk sosyal ağ sitesi olarak sayılabilen SixDegrees.com kullanıcılarının profil oluşturabilmesini ve bunları arkadaş listeleri oluşturarak paylaşabilmelerini sağlamıştır (Bicen ve Cavus, 2010). 2004 yılında ilk kurulma amacı üniversite öğrencilerini buluşturmak olan Facebook kısa bir sürede Dünya'ya yayılmıştır. 2006'da Twitter 140 karakter limitiyle yanına başlamıştır (Ellison, 2007). Temelde kullanıcılar arası iletişim ve paylaşımı sağlayan ve bu olanakları değişik araçlarla zenginleştiren Snapchat, Viddy, Leranist ve Periscope gibi pek çok sosyal ağ sitesi de yakın dönemimizde faaliyete başlamıştır (Selwyn ve Gorard, 2015). Türkiye'de aktif sosyal ağ sitesi kullanıcılarının oranı 2016'da %53'e yükselmiş ve bu oranın yıllık büyüme hızı +%10 olmuştur (Wearesocial, 2016). Bu büyüklükte bir kullanım oranı hem dünyada hem de ülkemizde sosyal ağ sitelerinin oldukça önemli olduğunu göstermektedir.

Sosyal Ağ Sitelerinde Günlük ve Akademik Bilgi

Sosyal ağ sitelerindeki bilgi paylaşımları günlük ve akademik konular kapsamında yapılabilmektedir. Günlük bilgi; yaşantılardan elde edilen pratik bilgiler olup kaynağı kişinin algıları, gözlemleri ve deneyimleridir; bu nedenle doğruluğu kesin olmayıp kişilerin yorum ve görüşlerine göre değişebilmektedir (Toelch, Bruce, Newson, Richerson ve Reader, 2014).

Sosyal ağ sitelerindeki günlük bilgilere baktığımızda ise; günlük yapılan konuşmalar, yorumlar, haber, video, resim ve müzik paylaşımları, eğlence amaçlı oynanan oyunlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Akademik bilgi ise bilimsel yöntemlerle doğrulanmasının mümkün olduğu en güvenilir bilgidir. Evrensel olup insanlığın ortak mirasıdır (Shen, 2013). Günlük bilgilerin paylaşımı amacıyla kullanılan hemen hemen bütün sosyal ağ siteleri, akademik amaçlı bilgilerin paylaşımı için de kullanılabilir. Bununla birlikte Research Gate, Methodspace, Academia.edu gibi bazı popüler sosyal ağ siteleri ise sadece akademik bilgi ve paylaşımlarının yapılmasını amaçlamaktadırlar. LinkedIn, Xing, Viadeo gibi diğer bazı popüler sosyal ağ siteleri de kullanıcılara iş hayatlarını ve kariyerlerini geliştirme fırsatı vermekte ve kendilerini geliştirebildikleri eğitsel içerik ve paylaşımların yapılmasına olanak sağlamaktadırlar.

Dünya’da ansiklopediler, kitaplar, sözlükler ve internet gibi yazılı, sesli veya görüntülü birçok bilgi kaynağı bulunmaktadır (Başaran, 2005); fakat tüm bu kaynaklardaki bilgiler eşit derecede önemli ve güvenilir değildir (Kurbanoglu, 2002). Örneğin arama motorlarını kullanırken yazdığımız anahtar sözcüğe (sözcüklere) bağlı olarak gelen sonuçların sadece bir kısmı ihtiyacımızı karşılayacak bilgiler içermektedir. Fakat ilgili bilgiyi ilgisiz bilgidan ayırt etmek ve ilgili görünen bilginin içinden güvenilir ve doğru bilgiyi ayırt etmek bilişsel açıdan oldukça yoğun bir süreçtir. Bilginin güvenilirliğini test ederken ölçütlere ihtiyacımız vardır (Altay, Gürdal ve Yılmaz, 2012). İnternet bilgi kaynakları; içerik, bütünlük, doğruluk, tarafsızlık, güncellik, tutarlılık, linkler, kullanıcılar, tasarım, işlerlik, maliyet ve güvenilirlik gibi faktörleri dikkate alarak değerlendirilebilmektedir (Kurbanoglu, 2002).

Yöntem

Bu araştırmanın amacı sosyal ağ sitelerindeki günlük ve akademik bilgilerin güvenilirlik ölçütlerini ortaya çıkarmaktır. Bu araştırma aşağıdaki sorular üzerine kurulmuş ve bu sorular, toplanan veriler ışığında detaylı olarak açıklanmaya çalışılmıştır:

1. Lisans öğrencilerinin sosyal ağ sitelerinde karşılaştıkları bilgilerde kullandıkları güvenilirlik ölçütleri yüksek lisans öğrencilerine göre nasıl farklılaşmaktadır?
2. Öğrencilerin güvenilir bilgi ölçütleri günlük veya akademik bilgiye göre nasıl değişmektedir?

Bu çalışmada, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü (BÖTE) lisans ve yüksek lisans öğrencileri ile görüşmeler yapılmış ve onların sosyal ağ sitelerine bakış açıları ve bilgiye erişimdeki güvenilirlik ölçütleri araştırılmıştır. Kullanıcıların, bu konudaki bütün yorumları, fikirleri ve bakış açılarını anlayabilmek için nitel verilere ihtiyaç olduğundan bu çalışma nitel veriler üzerine kurulmuştur. Bu çalışmada, çoklu durum çalışması deseni kullanılmıştır (Yin, 2009). Lisans öğrencileri ve yüksek lisans öğrencileri ayrı ayrı analiz birimlerini oluşturmuştur. İki gruptan gönüllülerle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda, iki durumdaki öğrencilerin de SAS’lardaki günlük ve akademik bilgilere erişimde dikkate aldıkları güvenilirlik ölçütleri ortaya çıkarılmaya çalışılmış ve karşılaştırmalar yapılmıştır. Katılımcıların görüşleri ayrı ayrı analiz edilmiş ve onların görüşlerine göre şekillenen, SAS’larda bilgiye erişimde kullanılan güvenilirlik ölçütleri, kategorize edilmiştir.

Katılımcıların Seçimi ve Özellikleri

Çalışmanın evreni, bilgisayar okuryazarlığı yüksek varsayılan bilişim teknolojileri öğretmeni unvanına sahip veya sahip olmaya aday lisans ve yüksek lisans öğrencilerinden oluşmaktadır. Bu çalışmanın örnekleme, Ondokuz Mayıs Üniversitesi BÖTE bölümü lisans ve yüksek lisans öğrencilerinden oluşmaktadır. Gönüllü öğrenciler içinden, amaçlı örneklem yöntemi kullanılarak, en az bir aktif SAS hesabı olma ölçütünü karşılayanlar çalışmaya dahil edilmiştir. Bu öğrencilerin, bölümleri gereği bilgisayar kullanımında yeterli oldukları var sayılmış ve çevrimiçi sosyal ağ ortamlarında karşılaştıkları bilgilere yaklaşımlarının durumu merak edilmiştir. Bu çalışmadaki hem lisans hem de yüksek lisans öğrencileri en az bir SAS’ı aktif olarak kullanmaktadır. Bunun yanında derslerle ilgili olan veya hocaların dâhil olduğu SAS gruplarını da takip etmektedirler. Bütün bunlar göz önünde bulundurulduğunda bu çalışma; hem

teknoloji yeterliği oldukça yüksek hem de sosyal ağ kullanım deneyimi fazla olan öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Her iki gruptaki katılımcılar, SAS'larda günde ortalama 1-3 saat arasında vakit harcadıklarını belirtmişlerdir (N=14).

Lisans öğrencileri (Durum 1)

Lisans öğrencileri; BÖTE 4. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Bu grupta 8 erkek ve 3 kız öğrenci (N=11) bulunmaktadır ve grubun yaş ortalaması 23'tür. Bölümlerinde aldıkları eğitim gereği yüksek düzeyde bilgisayar kullanım deneyim ve yeterliliğine sahiptirler. Uzun zamandır aktif olarak SAS kullandıkları için hemen hemen hepsi popüler olan SAS'lar konusunda iyi derecede kullanım bilgisi ve tecrübesine sahiptirler. Bu gruptaki öğrenciler SAS'ları ağırlıklı olarak ders gruplarındaki paylaşımları takip etmek ve birbirleriyle iletişim kurmak amacıyla kullanmaktadırlar. Derslerle ilgili hocaların duyuru ve paylaşım yaptığı SAS'lara üye olmanın yanında kendi dönem arkadaşlarıyla oluşturdukları SAS gruplarında da aktif olarak ders notu, duyuru, etkinlik, vb. haberleri takip etmekte ve paylaşım yapmaktadırlar. Bunun yanında kendi meslek gruplarıyla ilgili olan veya KPSS gibi sınavlara hazırlık için oluşturulan SAS gruplarını da takip etmektedirler.

Yüksek lisans öğrencileri (Durum 2)

Yüksek lisans öğrencileri, BÖTE mezunu olarak alanlarında lisansüstü eğitim yapmaktadırlar. Bu grupta 5 erkek ve 6 kız öğrenci (N=11) bulunmaktadır ve grubun yaş ortalaması 27'dir. Katılımcıların, bilgisayar alanında deneyimli ve yeterlilik sahibi oldukları varsayılmıştır. Lisans öğrencileri gibi bu gruptakiler de dersle ilgili paylaşımlar ve iletişim için çeşitli SAS gruplarını kullanmaktadır. Lisans öğrencilerinden farklı olarak bu grup akademik çalışmalarının/araştırmalarının içeriklerini hazırlarken Academia.edu, Research Gate, Science Stage ve Methodspace gibi sosyal ağ sitelerini de sıklıkla kullanmaktadırlar. Ayrıca verilen makale ve ödevlerle ilgili fikir alışverişleri için de kendi içlerinde kurdukları SAS gruplarında da oldukça aktiftirler.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada, katılımcıların SAS'lardaki günlük ve akademik bilgiye erişirken dikkate aldıkları güvenilirlik ölçütlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Sürecin başında görüşme soruları araştırmacı tarafından alanyazın desteğiyle birlikte önceden hazırlanmıştır. Sorular hazırlanırken uzman görüşlerine yer verilmiş ve gerekli görülen yerlerde düzenlemeler yapılmıştır. Hazırlanan görüşme sorularının bir lisans öğrencisiyle pilot uygulaması yapılmıştır. Görüşme sonunda öğrenciyle birlikte sorular ve cevapların üzerinden geçilmiş ve anlaşılması güç olan veya istenilen noktayı açıkça belirtmeyen maddeler için uzman görüşü de alınarak düzenlemeler yapılmıştır. Görüşme soruları için gerekli etik kurul izni alınarak asıl görüşmeler yapılmaya başlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme soruları 5 bölümde toplanmıştır:

1. Demografik Sorular: Katılımcıları daha iyi tanımak ve değerlendirebilmek için yaş, cinsiyet, sınıf ve not ortalaması gibi bazı demografik sorular yer almaktadır. (Örnek soru: Kaçınca döneminiz?)
2. SAS Kullanım Bilgileri: Katılımcıların sosyal ağları kullanma düzeylerini öğrenmeye yönelik sorular yer almaktadır. (Örnek soru: Sosyal ağlarda ne kadar vakit harcıyorsunuz?)
3. SAS Kullanım Amaçları: Katılımcıların SAS kullanım amaçlarını detaylı olarak öğrenmek için sorular yer almaktadır. (Örnek soru: Sosyal ağ sitelerini hangi amaçlar için kullanıyorsunuz?)
4. Bilgi Güvenilirliği Ölçütleri: Katılımcıların SAS kullanımlarında karşılaştıkları günlük ve akademik bilgilere dair kendi ürettikleri güvenilirlik ölçütlerini tespit etmek amaçlı sorular yer almaktadır. Bu kısımdaki soruların bir kısmı, alanyazında zaten var olan ve İnternetteki bilgilere erişirken dikkate alınan bazı güvenilirlik ölçütlerinin de bu çalışmadaki hedef kitleye göre SAS'lardaki günlük ve akademik

bilgilere erişirken dikkate alınan güvenilirlik ölçütü olarak kullanılıp kullanılmadığını görmek amacıyla yer almıştır. (Örnek soru: SAS'larda bilgileri paylaşan kişilerin alanlarında uzman ve yetkili kişiler olması bilgilerin güvenilirliğine sizce ne gibi etkisi olabilir?)

5. Kısa Senaryolar: Katılımcıların SAS'lardaki bilgilerle karşılaştıklarında kullandıkları güvenilirlik ölçütlerinin detayına inmek ve kendilerine has veya alanyazında olmayan yeni ölçütler ortaya çıkarmak için iki adet senaryo sorusu sorulmuştur. (Örnek senaryo: Daha önce hiç bulunmadığınız bir şehirdeki üniversitede burs kazandınız. Bu şehir ve üniversitedeki yaşamla ilgili (kalacak yer, yiyecekler, alışveriş yerleri, pahalılığı, gezilecek yerler, vb.) bilgi edinmeniz gerekiyor. İnterneti kullanarak nasıl bir yol izlersiniz? Sosyal ağlardan nasıl yardım alırsınız?)

Veri Analiz Süreci

Katılımcılardan toplanan görüşme kayıtlarını analiz etmek için içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinin temel amacı, elde edilen verilerin yorumlanıp kategorize edilmesi yoluyla kavram ve ilkelere ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Öncelikle, bütün katılımcılar ile yapılan görüşmeler yazıya dökülmüş ve bu dokümanlar incelenerek kod tablosu oluşturulmuştur. Bu kodlar ikinci bir araştırmacı tarafından da incelenerek gerekli düzeltme ve iyileştirmeler yapılmıştır. Miles ve Huberman'ın (1994) formülü kullanılarak yapılan hesaplamada güvenilirlik yüzdesi .84 olarak çıkmıştır ki bu da kabul edilebilir sınırlar içindedir. Bir kaç kez üzerinden geçilen kodlardan kategoriler ve temalar oluşturulmuştur. Karşılaştırmalar yapmak için, yüksek lisans ve lisans düzeyi ile günlük ve akademik bilgi çeşitleri ayrı ayrı tablanmıştır. Böylece aradaki ayrımları görmek kolaylaşmıştır.

Bulgular

Öğrencilerin SAS'larda Bilgiye Erişimde Güvenilirlik Ölçütleri

Katılımcılar, tutarlılık, otorite, güncellik, nesnellik, resmi kaynaklar, orijinal kaynaklar ve çoğunluk (beğeni/yorum sayısı) gibi ölçütlerin SAS'lar üzerinden bilgiye erişirken güvenilirliği önemli ölçüde etkilediklerini ifade etmişlerdir. Lisans öğrencilerinin tamamına göre (N=11) SAS'larda paylaşılan bilgiler bakımından *tutarlılık* güvenilirliği artıran bir ölçüttür. Lisans öğrencileri bilgiler arasındaki tutarlılığı sağlamak için farklı kaynaklardaki bilgileri sentezleyip doğru bilgilere ulaşmayı amaçlamaktadırlar. Öğrenciler SAS'larda karşılaştıkları bilgilere tam olarak güvenmeyip, bu bilgileri olabildiğince fazla başka kaynaklardan da teyit etmeye çalışmaktadırlar. Yüksek lisans grubundaki öğrencilerin de tamamı (N=11) *tutarlılığın* en önemli güvenilirlik ölçütü olduğunu ve karşılaştıkları bilgilerin mutlaka tutarlı olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Yüksek lisans öğrencileri karşılaştıkları bütün bilgilerin, sadece sosyal ağ sitelerinde değil, benzer kaynaklarda da benzer şekilde olması gerektiğini ifade etmişlerdir. SAS'larda karşılaştıkları bilgilerin güvenilirliğinden şüpheye düştükleri zaman, aynı bilgileri farklı kaynaklardan da araştırmakta ve o konu hakkında genel bir bilgi edinme eğilimindedirler.

Lisans öğrencilerinin SAS'lardaki bilgilere güvenirken dikkate aldıkları bir diğer önemli ölçüt de *otoritedir*. Lisans öğrencilerinin büyük çoğunluğu (N=9) otoritenin SAS'larda paylaşılan bilgiler bakımından güvenilirliği artırıcı bir etki yaptığını inanmaktadırlar. Öğrencilerin bu düşünceleri otoritenin sahip olduğu tanınmışlık, uzmanlık ve saygınlık özelliklerine göre şekillenmektedir. Lisans öğrencilerinin çoğunluğu (N=8) otoriteyi tanınmış bir kaynak olarak gördüğü için paylaştığı bilgilere güvenmektedir. Öğrenciler, bilgiye güvenirken popülerlik kazanmış ve herkes tarafından tanınmış olan kişilerin düşüncelerini dikkate almakla birlikte, özellikle kendi arkadaş çevrelerinde tanınmış olan ve daha önceden aralarında bir diyalog kurdukları arkadaşlarının yorum ve paylaşımlarını oldukça güvenilir bulmaktadırlar. Lisans öğrencilerinin çoğunluğu (N=8) otoriteyi aynı zamanda çok iyi bir alan bilgisine sahip olduğu için güvenilir bulmaktadır. Yüksek lisans öğrencilerince de *otoritenin* bilgiye erişimde dikkat edilen oldukça önemli bir güvenilirlik ölçütü olduğu belirtilmiştir. Yüksek lisans öğrencilerinin büyük çoğunluğu (N=8) otoritenin SAS'lar üzerinden paylaşılan bilgiler bakımından güvenilirliği artırıcı bir etki yaptığını inanmaktadırlar. Bununla birlikte

öğrenciler, tanıdıkları kişilerin SAS'lardaki paylaşımlarını, onlarla daha önceden yaşadıkları gerçek hayat deneyimlerine göre değerlendirmektedirler. Yüksek lisans öğrencileri, gerçek hayatta başarılı ve her zaman doğruyu söyleyen olarak gördükleri kişilerin bilgi paylaşımlarını, başarısız ve davranışları tutarsız olarak gördükleri kişilerin paylaşımlarından çok daha güvenilir bulmaktadırlar. Yüksek lisans öğrencilerinin çoğunluğuna göre (N=8), otoritenin güvenilir olmasındaki en temel sebep kendi alanında uzmanlığa sahip olmasıdır. Öğrenciler, otoritenin uzmanlık özelliğine dayanarak ortaya koyduğu bilgi, paylaşım ve yorumların güvenilirliği artırdığını düşünmektedirler.

SAS'lardaki bilgilere erişirken güvenilirliği etkileyen bir diğer ölçüt de *güncelliktir*. Lisans öğrencilerinin bir kısmına (N=5) göre güncellik güvenilirliği azaltmaktadır; çünkü paylaşılan bilgilerin üzerinden belirli bir zaman geçtikten sonra bu bilgiler, abartılabilir veya değiştirilebilirler. Lisans öğrencilerinin bir kısma göre (N=6) ise bilgiler sürekli değiştiği, yenilendiği ve güncellendiği için bu bilgilerin güvenilirliği artırıcı etkisi bulunmaktadır. Lisans öğrencilerinin bu düşüncelerindeki temel nedenler; zaman geçse bile olayların geçerliliğini koruması, bilgilerin daha fazla kaynak tarafından doğrulanması ve teknolojiyle birlikte her şeyde bir değişim yaşanmasıdır. Bu lisans öğrencilerine göre, bilgiler zaman ilerledikçe daha fazla kişi tarafından görülerek insanların uyarı ve eleştirileriyle birlikte bilgilerde bulunan yanlışlıklar veya eksiklikler giderilmektedir. Yüksek lisans öğrencilerine göre de *güncellik* bilgilerin güvenilirliği üzerinde oldukça etkili bir ölçüttür. Yüksek lisans öğrencilerinin bir kısmına (N=5) göre, bazı haberler dikkat çekmek ve reklam vermek amacıyla sürekli tekrar tekrar paylaşılmaktadır. Bu nedenle, bu tarz bilgi paylaşımları bilginin güvenilirliğini düşürmektedir. Bu öğrencilere göre bilgiler tekrar tekrar paylaşıldığı zaman içerikler çarpıtılıp değiştirilebilmektedir. Bu nedenle ilk halinde paylaşılmış olan bilgiler güncellenmiş ve değiştirilmiş bilgilere göre daha güvenilir olmaktadır. Yüksek lisans öğrencilerinin bir kısmına (N=6) göre ise güncellik bilginin güvenilirliğini artırmaktadır. Bu şekilde düşünen yüksek lisans öğrencileri, bilgi paylaşımlarının zaman geçtikçe daha fazla kişi tarafından doğrulanabildiği ve teknolojinin sürekli gelişip her şeyi değiştirdiği için bilgi paylaşımlarının güncel olmasının güvenilirliğini artırdığını ifade etmişlerdir.

Öğrencilere göre *nesnellik*, SAS'lardaki bilgilerin güvenilirliğine etki eden bir diğer ölçüt durumundadır. Lisans öğrencilerinin tamamına (N=11) göre paylaşılan bilgilerin tarafsız olması güvenilirliği sağlamada büyük önem teşkil etmektedir. Lisans öğrencileri bilgilerde taraflılık ve yanlılık sezdikleri zaman o bilgileri güvenilmez bulmaktadırlar. Ayrıca, lisans öğrencilerinin büyük çoğunluğu (N=8) SAS'lardaki çoğu paylaşım ve bilgilerin yanlı olduğunu, kişilerin görüşleri doğrultusunda şekillendiğini ve bu nedenle de SAS'lardaki bilgi paylaşımlarını pek güvenilir bulmadıklarını ifade etmişlerdir. Yüksek lisans öğrencilerinin *nesnellik* açısından yaptıkları değerlendirmeye göre, bazı paylaşım ve bilgiler daha öznel içeriklere sahip olabileceği için kişiler bu bilgileri kendi bakış açılarına göre yorumlayıp paylaşabilmektedirler. Yüksek lisans öğrencilerine göre bilgi paylaşımlarındaki yorumlar kişilerin kendi düşüncelerine göre değişebilmektedir; fakat mutlaka nesnel olmalı ve herhangi bir şekilde yanlılık içermemelidir ki bu bilgiler güvenilir olarak kabul edilsinler.

Katılımcılara göre, bilgiye erişirken güvenilirliği etkileyen önemli bir başka ölçüt ise *resmi kaynaklar* olarak belirtilmiştir. Lisans öğrencileri bazı bilgi paylaşımlarında SAS'lardaki yorum ve paylaşımların daha faydalı ve önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Lisans öğrencilerinin büyük bir kısmına (N=8) göre resmi bilgi kaynakları kendilerini övmek, yaptıkları işi çok iyi göstermek amacıyla bazı bilgileri abartıp çarpıtılmaktadır. Bu lisans öğrencilerine resmi bilgi kaynakları pek inandırıcı gelmemekte ve özellikle SAS kullanıcıları tarafından bilgi kaynağı olarak kullanılmak istenilmemektedir. Yüksek lisans öğrencileri ise bilgilere erişimde *resmi bilgi kaynaklarını* sıklıkla kullanmakta ve güvenilir olarak görmektedirler. Yüksek lisans öğrencileri, öğrenmek istedikleri bilgileri, ilk olarak resmi kaynaklardan edindikten sonra, bu bilgilerin güvenilirliğinden emin olmak için olayları bizzat deneyimlemiş kişilere SAS'lar üzerinden ulaşmaya ve bu kişilerin yorumlarından faydalanmaya çalışmaktadırlar. Yüksek lisans öğrencilerinin küçük bir kısmı (N=4) ise özellikle nitel içerikli bilgi paylaşımlarında resmi bilgi kaynaklarını güvenilir bulmamaktadırlar. Bu yüksek lisans

öğrencilerine göre, resmi kaynaklar kendilerini ve yaptıkları işi daha kaliteli göstermek amacıyla, sundukları bilgileri olduğundan farklı gösterebileceği için bilgilerin güvenilirliği azalmaktadır. Bu nedenle yüksek lisans öğrencileri, bilgi paylaşımlarında SAS'lardaki kullanıcıların yorum ve görüşlerini oldukça önemsemektedirler. Bu öğrencilere göre bizzat olayları tecrübe eden kişilerin yaptıkları yorumlar ve paylaşımlar resmi kaynakların abartılı olarak sundukları bilgilerden daha güvenilir olmaktadır.

Öğrencilerin, SAS'lardaki bilgilere erişirken dikkate aldıkları bir diğer güvenilirlik ölçütü de *orijinal kaynaklar*dır. Lisans öğrencilerinin çoğunluğu (N=9) güvenilir bilgilerin kaynaklarının belirli olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Lisans öğrencileri nesnel içerikli bilgilerin zaten orijinal kaynaklarının olduklarını ve kişilerin yaptıkları bilgi paylaşımlarında da bu asıl kaynakları referans olarak gösterebildikleri için bu bilgilerin son derece güvenilir olduğunu ifade etmişlerdir. Yüksek lisans öğrencileri de kaynağı belirli olan bilgilerin daha güvenilir olduğunu ifade etmekle birlikte karşılaştıkları bilgilerin *orijinal kaynağına* mutlaka ulaşmak istemektedirler. Yüksek lisans öğrencileri güvenilirliğinden şüphe duydukları bilgileri, bu bilgilerin asıl kaynağına ulaşarak teyit etmek istemektedirler. Bununla birlikte, SAS'lardan eriştikleri bilgi ve paylaşımların kaynaklarına çok önem vermekte ve mutlaka haberin asıl kaynağının bu paylaşımlarda olması gerektiğini savunmaktadırlar. Yüksek lisans öğrencileri, paylaşılan bilgilerin güvenilirliğinden tam olarak emin olmak için bilginin kaynaklarıyla bire bir görüşmek veya sunulan bilgilerin video ya da resimler gibi görsel ve işitsel kanıtları olması gerektiğini de belirtmişlerdir.

Öğrencilere göre, *çoğunluk* ve paylaşımların beğeni sayısı da bilgilerin güvenilirliğini son derece etkilemektedir. Lisans öğrencilerinin büyük bir kısmına (N=9) göre çoğunluk tarafından kabul edilmiş bilgiler güvenilirdir. Lisans öğrencileri karşılaştıkları paylaşımlarda özellikle çoğunluğun görüşünü dikkate almakta ve bu çoğunluğun görüşüne güvenmektedirler. Bu öğrencilere göre paylaşım ve yorumlar ne kadar çok kişi tarafından kabul görüyorsa o kadar güvenilir olmaktadır. Lisans öğrencileri, bir bilgi paylaşımının çok fazla beğenilmesinin daha fazla kişinin aynı görüşü benimsemesine neden olacağını bunun da güvenilirliği artıracakını belirtmişlerdir. Yüksek lisans öğrencilerinin büyük bir kısmı (N=9) da *çoğunluğun* bilgi paylaşımında güvenilirliği artırıcı etkisinin olduğunu ifade etmişlerdir. Yüksek lisans öğrencilerine göre çoğunluk tarafından olumlu görüş ve yorum almış bilgi paylaşımları, o konu hakkında herkes tarafından kabul edilen ortak bir kanı oluşturacağı için güvenilirdir. Tablo 1'de katılımcıların SAS'larda bilgiye erişimde güvenilirlik ölçütleri özetine yer verilmiştir.

Tablo 1
Katılımcıların SAS'lardaki Bilgiye Erişimde Güvenilirlik Ölçütleri

Kriter	Etkisi (Lisans)	Etkisi (Yüksek Lisans)
Tutarlılık	Arttırır	Arttırır
*Farklı kaynaklar		
Otorite	Arttırır	Arttırır
*Tanınmışlık		
*Uzmanlık/alan bilgisi		
*Saygınlık		
*Gerçek hayattaki tanıdıklar		
Güncellik	Hem Arttırır Hem Azaltır	Azaltır
*Reklam/dikkat çekme		
*Çarpıtma		
*Doğrulanabilirlik		
Nesnellik	Arttırır	Arttırır
*Tarafsızlık		
Resmi Kaynaklar	Hem Arttırır Hem Azaltır	Hem Arttırır Hem Azaltır
*Öncelikli		
Orijinal Kaynaklar	Arttırır	Arttırır
*Belirlilik		

*Kontrol		
*Kanıtlar		
Çoğunluk	Arttırır	Arttırır
*Beğeni sayısı		
*Paylaşım/yorum sayısı		
*Atıf sayısı		

Öğrencilerin Güvenilir Bilgi Ölçütlerinin Günlük ve Akademik Bilgiye göre Değişimi

Öğrenciler bilginin güvenilirliğini tanımlarken genel anlamda bilginin günlük ve akademik olarak bir ayrımını yapmamakla beraber, birkaç öğrenci ise (N=6) akademik içerikli bilgilerin günlük bilgi ve paylaşımlardan daha güvenilir olacağını ifade etmişlerdir. Öğrencilerinin tamamına göre (N=22) SAS'larda paylaşılan günlük ve akademik bilgiler bakımından *tutarlılık* güvenilirliği artıran en temel ölçüttür. Öğrencilerinin çoğunluğu (N=18) bilgilerin tutarlılığını sağlamak için arkadaşlarından bilgileri teyit etmektedirler. Öğrenciler karşılaştıkları günlük veya akademik bilgilerin, sadece sosyal ağ sitelerinde değil, benzer kaynaklarda da benzer şekilde olması gerektiğini ifade etmişlerdir. SAS'larda karşılaştıkları hem günlük hem de akademik bilgilerin güvenilirliğinden şüpheye düştükleri zaman, bilgilerin doğruluğundan emin olmak için arkadaşlarına sormakla birlikte çok daha fazla sayıda başka kaynaklardan da araştırma yaparak bilgiyi teyit etmektedirler.

Öğrencilerinin çoğunluğu (N=16), otoriteyi tanınmış ve bilindik bir kaynak olarak gördükleri için paylaştığı hem günlük hem de akademik bilgilere güvenmektedirler. Bu güvenilirliği, daha önceden kurdukları arkadaşlık veya herkesçe tanınmışlık ilişkisi artırmaktadır. Öğrencilerin büyük çoğunluğuna (N=16) göre, otoritenin uzmanlık özelliğiyle ortaya koyduğu ama kendi konusunda olmayan günlük paylaşımlar, uzmanların kendi bakış açılarıyla ve yorumlarıyla şekilleneceği için güvenilirliği azaltmaktadır. Öğrencilere göre, otorite eğer alanında uzman ise ortaya koyduğu akademik paylaşımlar daha güvenilirdir. Öğrencilerin çoğunluğuna (N=16) göre, uzman kişilerin alanlarında bilgi ve deneyim sahibi oldukları için, yaptıkları bütün günlük ve akademik bilgi paylaşımlarının normal kişilerin paylaşımlarından daha güvenilir olmaktadır. Öğrencilere göre otoritenin saygınlık özelliğiyle ortaya koyduğu akademik bilgi paylaşımlarında, aldığı atıf sayısı ve kullandığı referans kaynaklar güvenilirliği artırmaktadır.

Öğrencilerin bir kısmına (N=10) göre, paylaşılan günlük bilgilerde güncellik güvenilirliği azaltmaktadır; çünkü paylaşılan bilgilerin üzerinden belirli bir zaman geçtikten sonra, bu bilgiler abartılabilir veya değiştirilebilirler. Öğrencilerinin bir kısmına (N=12) göre de, zaman geçse bile olayın geçerliliğinin korunması, bilgilerin daha fazla kaynak tarafından doğrulanması, daha fazla kişinin uyarı ve eleştirileriyle birlikte bilgilerde bulunan yanlışlıkların ve eksikliklerin düzeltilmesi her türlü bilgi paylaşımlarında güncelliğin güvenilirliği artırmasını sağlamaktadır.

Öğrencilere (N=22) göre günlük bilgi ve paylaşımlar kişilerin öznel yorum ve görüşlerine göre şekillenip yanlı ve taraflı olabileceği için güvenilirliği azalmaktadır. Akademik bilgilerin ise zaten nesnel bilgiler olduğunu ve bu yüzden güvendiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilere göre akademik bilgi paylaşımları çok fazla kişisel yorum ve görüş içermedikçe günlük bilgilerden daha güvenilir olmaktadır.

Öğrencilerin çoğunluğuna (N=15) göre, resmi kaynaklar sundukları bazı bilgileri çarpıtabilirken, SAS'lardaki günlük bilgi, paylaşım ve yorumlarda olayları bizzat deneyimleyen kişiler yer aldığı için buradan yapılan günlük bilgi paylaşımları daha güvenilirdir. Akademik bilgi paylaşımlarında ise resmi kaynakları güvenilir olarak görmektedirler. Öğrencilerin bir kısmına (N=8) göre resmi kaynaklar bazen sundukları hizmeti olduğundan daha kaliteli göstermek amacıyla bilgileri abartabileceği için bu kaynaklardaki bilgileri SAS'lar üzerinden teyit etmekte ve SAS'lardaki bilgi, yorum ve paylaşımlar kişilerin doğal görüşlerini içerdikleri için daha mantıklı ve güvenilir olmaktadır.

Öğrencilerin çoğunluğu (N=20) güvenilir bilgilerin kaynaklarının belirli olması gerektiğini savunmaktadırlar. Öğrencilere göre günlük bilgiler kişilerin yorum ve görüşlerine

göre değişebileceği için kişilerle yüz yüze görüşmek güvenilirliği artırmaktadır. SAS'larda paylaşılan günlük bilgilerin resim ve videolar gibi görsel işitsel kanıtlarla desteklenmesi de güvenilirliği artırmaktadır. Akademik bilgilerin zaten orijinal ve belirli kaynaklarının olduğunu düşündükleri için, yapılan bilgi paylaşımlarında da bu kaynakların belirtilmesi güvenilirliği artırmaktadır.

Öğrencilerin büyük bir kısmı (N=20) çoğunluk tarafından kabul edilmiş bilgilerin ortaya genel bir kanı koyduğunu ve herkes tarafından kabul edilen bu kanının güvenilir olacağını belirtmişlerdir. Bu öğrencilere göre beğeni sayısı bilgiye erişimde güvenilirliği artırıcı etki yapmaktadır. Öğrencilere göre SAS'lardaki günlük ve akademik bilgi paylaşımlarının çoğunluk tarafından beğenilmesi güvenilir olduğu anlamına gelmektedir. Tablo 2'de katılımcıların güvenilir bilgi ölçütlerinin günlük ve akademik bilgiye göre değişimi özetine yer verilmiştir.

Tablo 2

Katılımcıların Güvenilir Bilgi Ölçütleri: Günlük ve Akademik Bilgi Karşılaştırması

Kriter	Günlük Bilgi	Akademik Bilgi
Tutarlılık	Arttırır	Arttırır
*Kaynakların Sentezi		
Otorite		
* Tanınmışlık	Arttırır	Arttırır
* Uzmanlık	Azaltır	Arttırır
* Saygınlık	Arttırır	Arttırır
Güncellik	Hem Arttırır Hem Azaltır	Hem Arttırır Hem Azaltır
Nesnellik	Arttırır	Arttırır
Resmi Kaynaklar	Azaltır	Arttırır
Orijinal Kaynaklar	Arttırır	Arttırır
* Yüz Yüze İletişim		
Çoğunluk	Arttırır	Arttırır
*Beğeni Sayısı		

Tartışma ve Sonuç

Çalışmaya katılan lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin günlük veya akademik bilgilerle baş etmek için geliştirdikleri ölçütler göz önüne alındığında, hem alanyazında var olan hem de henüz çalışılmamış ölçütlerin olduğu tespit edilmiştir. Nitel analizler sonucunda çıkan ölçütlerin büyük bir kısmı, alanyazında yer alan bilgi güvenilirliğiyle ilgilidir. Bu taramada, İnternet'teki bilgilere erişirken kullanıcıların dikkate aldıkları tutarlılık, otorite, güncellik ve nesnellik gibi güvenilirlik ölçütleri olduğu görülmüştür (Altay ve diğerleri, 2012; Elliott ve diğerleri, 2015; Kurbanoglu, 2002; Toelch ve diğerleri, 2014; Tok ve Küçük, 2014). Alanyazında var olan güvenilirlik ölçütlerine ek olarak bu çalışmada yapılan görüşmelerin sonucunda lisans ve yüksek lisans öğrencilerine göre SAS'lardaki günlük ve akademik bilgilere erişimde dikkate alınan resmi kaynaklar, orijinal kaynaklar ve çoğunluk gibi güvenilirlik ölçütleri de açığa çıkarılmıştır.

Bütün katılımcıların, haberleri ve güncel olayları SAS'lar aracılığı ile daha hızlı şekilde takip edebildikleri ve filtreleme yapabildikleri için televizyon, radyo, gazete vb. gibi kitle iletişim araçları yerine SAS'ları tercih etmeleri görülmüştür. Kullanıcılar akademik bilgilere erişirken, güvenilirliğe, günlük bilgilerde olduğundan daha fazla dikkat etme eğilimindedirler. Günlük bilgi ve paylaşımlar sıradan olduğu ve her zaman yapıldığı için güvenilir olup olmadığına pek fazla dikkat edilmediği; fakat akademik bilgi paylaşımlarında, kullanıcıların şüpheye düşüklerinde güvenilirliği sağlamak için daha fazla araştırmalarda buldukları görülmüştür.

Katılımcıların tamamı (N=22), SAS'lardaki bütün bilgilerin mutlaka tutarlı olması gerektiğini ifade etmiş ve tutarlılığı bilgi güvenilirliği için en temel ölçüt olarak söylemişlerdir. Bilgilerin tutarlılığını sağlamak için de farklı kaynaklardan bilgileri sentezleyerek doğru bilgiye ulaşmak istemektedirler. Bilgilerin tutarlı olması, bilgilere daha fazla kişi tarafından inanılmasını ve güvenilir olmasını sağlamaktadır (Çeçen, 2008). Öğrenciler tanıdıkları arkadaşları başta olmak üzere bazı belirli ve uzun zamandır kullandıkları kaynakları en güvenilir bilgi kaynakları olarak görmektedirler. Bu yüzden sosyal ağ sitelerinde tanıdıkları arkadaşlarının paylaşımlarına güvenmekle birlikte güvenilir olduğundan şüphelendikleri bilgi paylaşımlarını da hem arkadaşlarına sorarak teyit etmekte hem de daha önceden bildikleri ve güvenilir olduğuna inandıkları kaynaklardan tutarlılık elde etmeye çalışmaktadırlar. Lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin çoğunluğu (N=18) bilgi paylaşımlarında bulunan kişilerin bu bilgilere kendi öznel yorum ve görüşlerini katacakları için tarafsız kalamayacaklarını, bu yüzden de paylaştıklarının güvenilir olamayacağını ifade etmişlerdir. İnternet kullanımı, kullanıcıların özellikle öğrencilerin yaşamlarını etkilemektedir; bu nedenle internetteki bütün akademik bilgiler tarafsız olmalıdır (Kaya ve diğerleri, 2014). Lisans ve yüksek lisans öğrencilerine göre, SAS'lardaki paylaşımlar çok fazla öznel yorum ve görüş içermedikçe son derece nesnel ve güvenilirlerdir.

Bilgiye erişimde resmi kaynakların bilgi paylaşımları oldukça önem arz etmektedir. Resmi kaynaklar sosyal medya üzerinden de bilgi paylaşımlarında bulunmakta ve çok fazla kişi tarafından takip edilmektedir (Taylor, 2015). Lisans öğrencilerinin büyük bir kısmına (N=8) göre resmi bilgi kaynakları kendilerini övmek, yaptıkları işi olduğundan daha iyi göstermek amacıyla bilgileri çarpıtabileceği için güvenilir olmamaktadırlar. Yüksek lisans öğrencileri ise bilgilere erişimde resmi bilgi kaynaklarını sıklıkla kullanmakta ve güvenilir olarak görmektedirler. Bununla birlikte yüksek lisans öğrencilerinin küçük bir kısmı (N=4) ise özellikle nitel içerikli bilgi paylaşımlarında resmi bilgi kaynaklarının sundukları hizmeti daha kaliteli göstermek istedikleri için güvenilir bulmamaktadırlar.

Günümüzde bilgi akışı içerisinde hangi bilginin hangi kaynak tarafından paylaşıldığı oldukça önemlidir. Bilgiler alıntılar ve paylaşımlar yoluyla aktarılabilir; fakat bu bilgilerde geçen ayrıntıları doğrulamak için bilginin asıl kaynaklarına ulaşılması gerekmektedir (Martin ve diğerleri, 2013). Bu çalışma sonucunda, her iki gruba göre de SAS'lardaki bilgilerin daha güvenilir olması için mutlaka bilginin orijinal kaynağına ulaşılması gerekmektedir. Lisans ve yüksek lisans öğrencileri bilginin orijinal kaynağına ulaşılmasıyla birlikte güvenilirlik için bilginin ve paylaşıldığı kaynağın da bilindik bir kaynak olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğrencilere göre bilginin güvenilir olması için ya tanıdıkları kişilerin paylaşımları olmalı ya da çok bilindik ve popüler olan bilgi kaynaklarının paylaşımları olmalıdır. Lisans ve yüksek lisans öğrencilerine göre bir bilgi paylaşımının çok fazla beğenilmesi, daha fazla kişinin aynı görüşü benimsemesine neden olmakta ve bu da güvenilirliği artırmaktadır. Katılımcılar, karşılaştıkları bir bilginin güvenilir olup olmadığına o bilginin beğenilip beğenilmemesine göre karar vermektedir. Öğrencilerin büyük bir kısmı (N=18) çoğunluk tarafından kabul edilmiş bilgilerin daha güvenilir olacağını düşünmektedirler.

M.Ö. 4. yüzyılda yaşamış olan Eski Yunanlı filozof Aristo, ağır cisimlerin hafif olanlardan daha hızlı düştüğünü ileri sürmüştür. Bu düşünce, İtalyan bilim adamı Galileo Galilei'nin (1564-1642), bütün cisimlerin aynı hızla düştüğünü ve düşen bir cismin ulaştığı hızın yalnızca düştüğü yüksekliğe bağlı olduğunu kanıtlamasına kadar hiç kimse tarafından sorgulanmadan neredeyse 2000 yıldır geçerliliğini korumuştur. Bu durum da bize bilgileri araştırmanın ve sorgulamanın son derece önemli olduğunu göstermektedir. Özellikle 1993'ten sonra doğmuş ve Google jenerasyonu olarak adlandırılan kullanıcılar bilgileri araştırıp sorgulamadan buldukları gibi alıp kullandıkları görülmektedir (Rowlands ve diğerleri, 2008). Bu çalışma, SAS'ların daha bilinçli bir şekilde kullanılması gerektiğini de ortaya koymuştur. Kullanıcıların, SAS'ları hangi amaçla kullandıklarının, yaptıkları bilgi paylaşımlarının ne tür paylaşımlar olduğunun farkında olmaları ve günlük sıradan bilgilere erişirken dikkate aldıkları güvenilirlik ölçütlerini daha fazla işe koşmaları gerektiği de bu çalışma sonucunda ortaya konulmuştur. Bulduğumuz yüzyılda internetin ve SAS'ların da keşfiyle birlikte bilginin ne

kadar hızlı bir şekilde aktığını gördüğümüzde; bilgiye erişim ve bilgilerin güvenilirliği oldukça önemli konular olarak karşımıza çıkmaktadır. Hem daha önce yapılan çalışmalardan hem de bu çalışmanın bir sonucu olarak görülmüştür ki kullanıcılar bilgiye erişme ve bilgiye güvenme konusunda pek seçici davranmamaktadır. Bu çalışmanın sonucuna göre bunun nedeni; kullanıcıların hem SAS'ları tam olarak bilinçli bir şekilde kullanmamaları hem de bilgi güvenilirliği konusunda yeterli ön bilgilerinin olmayışıdır. Bu bağlamda yapılacak olan çalışmalar SAS'larda bilgiye erişirken dikkat edilecek güvenilirlik ölçütlerinin de çoğaltılması ve etkilerinin ortaya konulması açısından oldukça önem arz edecektir.

Dijital okuryazarlık ölçütleri içinde yer alan eleştirel bilgi okuryazarlığının sadece bir boyutu olan bilgi güvenilirliği, aslında çevrimiçi hayatlarımızda oldukça temel bir rol oynamaktadır. Bu çalışmada da görüldüğü gibi lisans veya lisansüstü seviyede güvenilirlik ölçütleri değişkenlik göstermektedir. Akademik bilgi söz konusu olduğundaki kaynak teyit etme titizliği, günlük bilgide çok fazla kendini göstermemektedir. Bu bağlamda düşünüldüğünde okullarda, özellikle erken yaşlarda, öğrencilere çevrimiçi bilgilerle karşılaştıklarındaki ölçütlerini net şekilde özetleyen kısa eğitimler (drama, hayat bilgisi içinde kazanım, vb.) planlanabilir. Uzun vadede bu ölçütleri özümseyerek hem günlük hem de akademik bilgiler için alışkanlık haline getirmiş olacaktır.

Kaynaklar

- Akar, E. (2010). Sanal toplulukların bir türü olarak sosyal ağ siteleri-bir pazarlama iletişimi kanalı olarak işleyişi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 107-122.
- Akım, F. (2016). Academicians' use of social media tools for education: an Assessment on communication faculties in Turkey and in Baltic countries. *Intermedia International e-Journal*, 2(2), 330-339.
- Altay, A., Gürdal, S. A. ve Yılmaz, İ. A. (2012). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin bilgi arama davranışı özellikleri üzerine bir araştırma: Kırklareli Üniversitesi Pınarhisar Meslek Yüksek Okulu Örneği. *Bilgi Eksenli Kuram ve Uygulamalar Sorgulayıcı ve Çözümleyici Yaklaşımlar Sempozyumu*. Nevşehir, 31 Mayıs-02 Haziran 2012,323-338.
- Başaran, M. (2005). Sınıf öğretmeni adaylarının bilgi okuryazarlıklarının değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*,25(3), 163-177.
- Bicen, H. ve Cavus, N. (2010). The most preferred social network sites by students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 5864-5869.
- Çeçen, A. R. (2008). Üniversite öğrencilerinde yaşam doyumunu yordamada bireysel bütünlük (tutarlılık) duygusu, aile bütünlük duygusu ve benlik saygısı. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 4(1), 19-30.
- Elliott, A. D., Bartel, A. F., Simonson, D. ve Roukis, T. S. (2015). Is the internet a reliable source of information for patients seeking total ankle replacement? *The Journal of Foot and Ankle Surgery*, 54(3), 378-381.
- Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of Computer Mediated Communication*, 13(1), 210-230.
- Ellison, N. B., Steinfield, C. ve Lampe, C. (2007). The benefits of Facebook "friends:" Social capital and college students' use of online social network sites. *Journal of Computer Mediated Communication*, 12(4), 1143-1168.
- Güven, İ. (2014). Fen ve teknoloji öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı ve medya okuryazarlığı düzeylerinin incelenmesi. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(2), 787-800.
- Kaya, A., Balay, R. ve Adıgüzel, A. (2014). Öğretmen adaylarının eğitsel internet kullanım becerileri ile bilgi edinme becerileri arasındaki ilişki düzeyi. *Journal of Educational Sciences Research*, 4(1), 83-99.
- Kim, K.-S., Sin, S.-C. J. ve Yoo-Lee, E. Y. (2014). Undergraduates' use of social media as information sources. *College & Research Libraries*, 75(4), 442-457.
- Kurbanoglu, S. (2002). Www bilgi kaynaklarının değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 19(1), 11-25.

- Martin, J. B., Walraven, A. C., Turner, A., Kearney, P. J., Davidson, L. K. ve Christensen, M. A. (2013). U.S. Patent Application No. 13/854,073.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded source book*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Rowlands I., Nicholas D., Williams P., Huntington P., Fieldhouse M., Gunter B., Withey R., Jamali, H., Dobrowolski T. ve Tenopir, C. (2008). The Google generation: the information behaviour of the researcher of the future. *Aslib Proceedings*, 60(4), 290-310.
- Selwyn, N. ve Gorard, S. (2016). Students' use of Wikipedia as an academic resource—Patterns of use and perceptions of usefulness. *The Internet and Higher Education*, 28, 28-34.
- Shen, Y. (2013). Information seeking in academic research: A study of the sociology faculty at the University of Wisconsin-Madison. *Information Technology and Libraries*, 26(1), 4-13.
- Taylor, I. (2015). Towards a better understanding of how radical non-official sources approach media relations: The case of the British anti-warmovement. *Journalism*, 16(2), 181-197.
- Toelch, U., Bruce, M. J., Newson, L., Richerson, P. J. ve Reader, S. M. (2014). Individual consistency and flexibility in human social information use. *Proceedings of the Royal Society of London B: Biological Sciences*, 281(1776), 20132864.
- Tok, M. ve Küçük, B. (2014). Öğrenci bilgilendirici metinlerinin kaynakları ve medya unsurlarının değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 232-247.
- Tonta, Y. (2009). Dijital yerliler, sosyal ağlar ve kütüphanelerin geleceği. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(4), 742-768.
- We Are Social (2016). *Digital, social mobile world wide in 2016*. We Are Social's Compendium of Global Digital Statistics
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yin, R. K. (2013). *Case study research: Design and methods*. Thousand Oaks: Sage Publications.

Extended Abstract

Introduction

Online social networking sites have become very popular among young users due to its extensive offerings ranging from socializing to learning. The improvements of the internet tools and enhanced technologies on mobile devices lead to an increase on the number of users of social networking sites (SNS). They are utilized for different purposes such as communication, photo sharing, video uploading, or any type of information sharing, following the instant news, participating academic discussions, sharing lecture notes or files, announcing, shopping (selling or buying goods), preparing for exams, reaching online educational materials, etc. Nevertheless, besides its advanced opportunities, it is turning into a huge information garbage due to the increasing number of users and rising the amount of information. The uncontrolled information on social network sites has spread out, and thus it is emerging some problems about reliability of the information. In order to overcome these problems, users have to be more conscious while making use of Internet and especially SNS. That is why academic researchers should focus on these subjects and maybe come out with affective solutions. Reliability of information is a very crucial factor while deciding what to choose and use among huge information stack.

Method

The main purpose of this study is to investigate the reliability criteria of students when they experience with daily and academic information on SNS. Another purpose is to find out the purposes of using SNS and expectations of them from social networking. In order to discover

and explain the users' reliability criteria, we mainly used qualitative data extracted from multiple case research methodology. We arranged semi-structured interviews with volunteers from both graduate and undergraduate program. In order to compare the cases, the graduate students were treated as one unit of analysis, and the undergraduate students as another unit of analysis. These two cases were analyzed in order to understand how they vary in terms of criteria or usage. Before data collection, the data collection tool, which is semi-structured questions, was reviewed by experts. Data gathering tool is composed of four parts. The first part consists of such items as age, gender, class and grade to report the demographical background of participants in our cases. The second part includes the usage pattern questions such as how much they check the updates of timeline. The users' allocated time for SNS was tried to be extracted through that part. The third part is composed of a few questions to understand the aims of using SNS. The final part consists of the questions for the reliability criteria of daily and academic information on SNS. After a pilot interview session with one volunteer, corrections and improvements on data gathering tool were completed by the two researchers. Interviews have been conducted with 11 last year undergraduate students and 11 graduate students from the department of Computer Education and Instructional Technologies. The reason for choosing this target group is that they have similar computer skills and they are very familiar with popular SNS. All the data were analyzed through the method of content analysis. After completing the coding session, we used them to define frequency, to categorize meaningfully, and to decide on themes.

Findings/Discussion

The criteria that are in line with the related literature were consistency, authority, topicality, and objectivity. In addition to these common reliability criteria, we found that the participants of this study use new reliability criteria including official sources, original sources, majority (popularity) and time allocated for the task completion. This research has also pointed out how the reliability criteria of undergraduate and graduate students differ with respect to daily and academic information on SNS. An interesting finding of this study is that users of SNS are not skeptical about academic information as long as the sources are official. Undergraduate students of this study trust official resources less than the graduates. On the other hand, graduate students first visit official sources, then check comments of real users on SNS to make sure the trustworthiness of the information.

Conclusion

This study has put the importance of reliability of daily and academic information on social network sites and it has showed that consistency, authority, topicality, objectivity, official sources, original sources, majority and time are the main reliability criteria of users while they are facing with the daily and academic information on social network sites.